

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΣΤΗΝ ΕΕ 2009-2011

**ΚΟΙΝΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ
«Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΥΕΛΙΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΩΝ»**

ΔΕΛΤΙΟ ΧΩΡΑΣ:

ΚΥΠΡΟΣ

ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ: Eckhard Voss
ΣΧΕΔΙΟ: Οκτώβριος 2010
ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ: ΜΑΡΤΙΟΣ 2011

Πρόγραμμα των Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Εταίρων με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	2
Προοίμιο.....	3
1. Το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο	5
Οικονομική κρίση και ανάκαμψη	5
Δείκτες και τάσεις της αγοράς εργασίας	6
Ευελισφάλεια στην αγορά εργασίας και πολιτική της αγοράς εργασίας	7
Συμπέρασμα	8
2. Η ευελιξία και η ασφάλεια κατά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της πολιτικής της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής	8
Εισαγωγή και ανασκόπηση	8
Δια βίου μάθηση και κινητικότητα των εργαζομένων	8
Εξωτερική/εσωτερική ευελισφάλεια και συμβατικές ρυθμίσεις.....	9
Ενεργός πολιτική της αγοράς εργασίας	9
Αλληλέγγυα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης	10
Υψηλής ποιότητας και παραγωγικοί χώροι εργασίας.....	10
Ισότητα των δύο φύλων	11
Οικονομική βιωσιμότητα.....	11
Συμπέρασμα: Πλεονεκτήματα, αδυναμίες και προκλήσεις	11
3. Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων	11
Γενικά σχόλια για το ρόλο των κοινωνικών εταίρων	11
Κύρια μέσα και βαθμοί επιρροής.....	12
Πρόσφατες αλλαγές και προκλήσεις.....	12
Περιπτώσεις ορθής πρακτικής στον τομέα της ευελιξίας και της ασφάλειας στην αγορά εργασίας	12
4. Καίρια ερωτήματα που εγείρονται.....	13
Πηγές και παραπομπές	14
Απαντήσεις στην έρευνα μέσω ερωτηματολογίου	14
Περαιτέρω παραπομπές.....	14

Προοίμιο

Το παρόν δελτίο χώρας είναι μέρος της μελέτης των ευρωπαϊκών κοινωνικών εταίρων «Η εφαρμογή της ευελισφάλειας και ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων» που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος εργασίας 2009-2011 για τον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο, το οποίο περιλαμβάνει την «Από κοινού παρακολούθηση της εφαρμογής των κοινών αρχών της Ευελισφάλειας, ιδίως με στόχο την αξιολόγηση του ρόλου και της εμπλοκής των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία και την άντληση κοινών διδαγμάτων».

Για τη βέλτιστη διεκπεραίωση αυτής της αποστολής και προκειμένου να εμπλακούν ενεργά οι εθνικές οργανώσεις μέλη στη συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών, η μελέτη εφαρμόζει μία μεθοδολογία που συνίσταται στην ανάλυση πολλαπλών επιπέδων με τη χρήση πλήθους μέσων, για την εφαρμογή των οποίων είναι απαραίτητη η βοήθεια ομάδας εμπειρογνομόνων.¹

- Η ομάδα εμπειρογνομόνων, κατόπιν συμβουλών εκ μέρους των ευρωπαϊκών κοινωνικών εταίρων, ενέκρινε ένα *σύνολο επιλεγμένων στατιστικών δεικτών* στους τομείς της απασχόλησης και της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης με συνάφεια με την αγορά εργασίας.
- Ζητήθηκε από τους εθνικούς κοινωνικούς εταίρους να συμμετάσχουν σε μία έρευνα μέσω ερωτηματολογίου με επίκεντρο τη συνάφεια της έννοιας της ευελισφάλειας με τις εθνικές αγορές εργασίας, το ρόλο των κοινωνικών εταίρων στην υλοποίηση πολιτικών και την άποψή τους για την έννοια της ευελισφάλειας. Προκειμένου να συμπληρώσει την έρευνα, η ομάδα εμπειρογνομόνων επισκέφθηκε ορισμένες χώρες, όπου πραγματοποίησε συνεντεύξεις με εθνικούς κοινωνικούς εταίρους².
- Με βάση τις δύο παραπάνω πηγές και μία ανασκόπηση του διαθέσιμου γραπτού υλικού και των διαθέσιμων πληροφοριών, η ομάδα εμπειρογνομόνων κατάρτισε 29 εθνικά «δελτία» για την εφαρμογή των αρχών ευελισφάλειας και τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων στα αντίστοιχα εθνικά πλαίσια.
- Τα αποτελέσματα της έρευνας μέσω ερωτηματολογίου και τα κύρια συμπεράσματα των εθνικών αναλύσεων συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια τεσσάρων «σεμιναρίων προς ομάδες χωρών» τα οποία διοργανώθηκαν από τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους με τη βοήθεια των εθνικών τμημάτων στη Βαρσοβία (Νοέμβριος 2010), στη Λισσαβόνα (Δεκέμβριος 2010), στο Παρίσι (31 Ιανουαρίου-1^η Φεβρουαρίου 2011) και στη Χάγη (8 Φεβρουαρίου 2011).
- Βάσει των συνολικών αποτελεσμάτων της μελέτης και των σχολίων που έλαβαν οι κοινωνικοί εταίροι στα προαναφερθέντα πλαίσια, η ομάδα εμπειρογνομόνων συνέταξε συγκριτική συγκεντρωτική έκθεση με θέμα «Κοινωνικοί εταίροι και ευελισφάλεια στις σύγχρονες αγορές εργασίας» η οποία παρουσιάστηκε σε συγκεντρωτικό σεμινάριο σε επίπεδο ΕΕ την 31^η Μαρτίου και 1^η Απριλίου στις Βρυξέλλες.

¹ Ομάδα εμπειρογνομόνων: Alan Wild (συντονιστής), Eckhard Voss, Anna Kwiatkiewicz και Antonio Dornelas.

² Στα πλαίσια του σχεδίου πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις μεταξύ Μαΐου και Ιουλίου 2010 στις ακόλουθες χώρες: Δανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Πολωνία, Γερμανία, Πορτογαλία και Κάτω Χώρες.

Το παρόν δελτίο χώρας έχει ως στόχο να παρουσιάσει μία σύντομη ανασκόπηση του οικονομικού και κοινωνικού πλαισίου και της κατάστασης ως προς την ευελιξία και την ασφάλεια στην αγορά εργασίας και τις σημερινές ρυθμίσεις στον τομέα των κοινωνικών ασφαλίσεων (πρώτο και δεύτερο μέρος). Στη συνέχεια, η έκθεση περιγράφει το ρόλο των κοινωνικών εταίρων και του κοινωνικού διαλόγου στην εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών που μπορούν να συμπεριληφθούν υπό την ευρεία έννοια της «ευελισφάλειας» (τρίτο μέρος), και συνοψίζει επίσης τις πληροφορίες που παρείχαν οι εθνικοί κοινωνικοί εταίροι μέσω πραγματοποιημένων συνεντεύξεων ή από άλλες συνεισφορές στα πλαίσια της μελέτης.

Το τρίτο μέρος παρουσιάζει επίσης συνοπτικές περιγραφές περιπτώσεων ορθής πρακτικής όπως έχει υποδειχθεί από τους κοινωνικούς εταίρους.

Αρχικά το κείμενο συντάχθηκε ως σχέδιο έκθεσης το φθινόπωρο του 2010 προκειμένου να διευκολύνει τις συζητήσεις κατά το συγκεντρωτικό σεμινάριο της 9^{ης} και 10^{ης} Δεκεμβρίου 2010 στη Λισσαβόνα. Ο αρχικός φάκελος είχε επανεξεταστεί και αναθεωρηθεί ούτως ώστε να λαμβάνονται υπόψη τα σχόλια και οι συζητήσεις που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου ή που ελήφθησαν μεταγενέστερα.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η παρούσα έκθεση παρουσιάζεται ως «έκθεση ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων». Εκπροσωπεί τις απόψεις των ατόμων που εμπλέκονται στη σύνταξή της και δεν αποσκοπεί στην εκπροσώπηση των απόψεων, σε ατομική ή σε συλλογική βάση, των αντιπροσώπων των κοινωνικών εταίρων που συνέβαλαν σε αυτήν ή των απόψεων των οργανώσεων κοινωνικών εταίρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο οι οποίες ήταν υπεύθυνες για την εντολή σύνταξής της..

1. Το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο

Οικονομική κρίση και ανάκαμψη

Πριν την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, η Κύπρος διένυε μία περίοδο ισχυρής και σταθερής οικονομικής ανάπτυξης έως το 2008, οπότε η κυπριακή οικονομία επιβραδύνθηκε απότομα λόγω της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης. Παρά το γεγονός ότι η οικονομική επιβράδυνση σημειώθηκε κατά το τρίτο τρίμηνο του 2008, η χώρα ανέφερε ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ 3,6% για το εν λόγω έτος.

Οι αντίζοες εξωτερικές οικονομικές συνθήκες, το υψηλό χρέος των νοικοκυριών σε συνδυασμό με τους αυστηρούς όρους δανειοδότησης, η προσαρμογή των ισολογισμών των επιχειρήσεων και η φθίνουσα εμπιστοσύνη είχαν επιπτώσεις στην ανάπτυξη. Η κρίση έφερε επίσης στο προσκήνιο τη συσσώρευση υψηλών εξωτερικών ανισορροπιών, ενός ιδιαίτερα υπερδιογκωμένου στεγαστικού τομέα και της απώλειας ανταγωνιστικότητας. Αυτοί οι παράγοντες προετοίμασαν το έδαφος για συρρίκνωση του ΑΕΠ το 2009 κατά -1,7% και κατά 0,5% το 2010 σύμφωνα με τις οικονομικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για την Κύπρο, η εμπειρία της αρνητικής ανάπτυξης ήταν πρωτόγνωρη, μετά από 30 χρόνια σταθερής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο των διαρθρωτικών παραγόντων που προαναφέρονται, η κυπριακή οικονομία αναμένεται να υποστεί στο μέλλον διαρθρωτική προσαρμογή.

Το οικονομικό σενάριο σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2010 προβλέπει αργή οικονομική ανάκαμψη για το 2010 και το 2011, με την Κύπρο να υστερεί σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ και για τα δύο έτη. Προβλέπεται ότι το 2010, το ΑΕΠ θα είναι στάσιμο, αντικατοπτρίζοντας ιδίως την υποτονική ζήτηση παγκοσμίως και τη χαμηλή ιδιωτική κατανάλωση και επένδυση που οφείλονται στο βάρος του υψηλού χρέους των νοικοκυριών και στις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες.

Επίσης υπέφερε και η αγορά εργασίας, ιδιαίτερα στους τομείς εντάσεως εργασίας όπως ο τουρισμός και οι κατασκευές, οι οποίοι είναι εξαιρετικά σημαντικοί για την εθνική οικονομία και την αγορά εργασίας της. Μετά από ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης της απασχόλησης μεταξύ 1,8% και 4% κατά την περίοδο 2006-2008, η Κύπρος γνωρίζει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης της απασχόλησης από το 2009, κάτι που αναμένεται να συνεχιστεί κατά το 2011. Μετά από την επίτευξη σχεδόν πλήρους απασχόλησης το 2008, με ανεργία μόλις 3,6%, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 5,3% το 2009 και αναμένεται να ανέβει σε ιστορικά επίπεδα, φθάνοντας το 6.6% το 2011.

ΚΥΠΡΟΣ – ΚΥΡΙΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

	2007	2008	2009	2010	2011
ΑΕΠ - ετήσια μεταβολή ποσοστού	5,1	3,6	-1,7	-0,5	1,5
Απασχόληση -ετήσια μεταβολή ποσοστού	3,2	2,8	-0,7	-0,9	0,2
Ποσοστό ανεργίας (ορισμός της Eurostat)	4,0	3,6	5,3	6,8	6,6
Αποτέλεσμα γενικής κυβέρνησης (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	3,4	0,9	-6,0	-5,9	-5,7
Ακαθάριστο δημόσιο χρέος (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	58,3	48,3	58,0	62,2	65,2

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Φθινοπωρινές οικονομικές προβλέψεις 2010

Για την αντιμετώπιση της κρίσης, η κυπριακή κυβέρνηση ενήργησε λαμβάνοντας μέτρα δημοσιονομικής ώθησης και διαρθρωτικά μέτρα που ανέρχονται σε 1,5% του ΑΕΠ. Η δέσμη μέτρων δημοσιονομικής ώθησης απευθυνόταν κυρίως στις κατασκευές και τον τουρισμό. Λήφθηκαν επίσης μερικά μέτρα στήριξης χωρίς άμεση επίδραση στο έλλειμμα, που απευθυνόταν στα νοικοκυριά. Στον χρηματοοικονομικό τομέα, οι κυπριακές τράπεζες δεν ήταν ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε τοξικά περιουσιακά στοιχεία, ιδίως χάρη στην αυστηρή επιτήρηση από την Κεντρική Τράπεζα.

Δείκτες και τάσεις της αγοράς εργασίας

Παρά το γεγονός ότι η κυπριακή αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές από θετικούς δείκτες όπως ένα σχετικά υψηλό ποσοστό απασχόλησης, ακόμη και για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, και χαμηλά ποσοστά γενικής και μακροχρόνιας ανεργίας, η αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται επίσης από διαρθρωτικές αδυναμίες και προκλήσεις.

Ο πρώτος παράγοντας είναι η ισχυρή εξάρτηση της κυπριακής οικονομίας από τον τουρισμό (ξενοδοχεία και εστιατόρια) και τις κατασκευές. Οι τομείς αυτοί αντιπροσώπευαν ένα ποσοστό της συνολικής απασχόλησης της τάξεως του 11% το 2008, ποσοστό κατά πολύ υψηλότερο του μέσου όρου της ΕΕ (για τα ξενοδοχεία και τα εστιατόρια, το ποσοστό είναι υπερδιπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ). Αυτή η εξάρτηση επηρέασε αρνητικά την οικονομία κατά την κρίση. Σε γενικές γραμμές είναι αποδεκτό ότι υπάρχει ανάγκη για σημαντική διαφοροποίηση της οικονομίας.

Στα πλαίσια της έλλειψης εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα σε επαγγέλματα με χαμηλή εξειδίκευση, η κυπριακή αγορά εργασίας χαρακτηρίστηκε τα τελευταία χρόνια από τη μετακίνηση μεγάλου αριθμού εργαζομένων. Παράλληλα, η παραγωγικότητα παρέμεινε στάσιμη σε επίπεδο κατώτερο του μέσου όρου της ΕΕ.

Άλλο πρόβλημα της κυπριακής αγοράς εργασίας είναι η μεγάλη διαφορά στις αμοιβές μεταξύ των δύο φύλων, η οποία είναι ανάμεσα στις υψηλότερες στην Ευρώπη (βλέπε παρακάτω).

ΚΥΠΡΟΣ – ΚΥΡΙΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2009 ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΕΕ27

	Κύπρος	ΕΕ27
Ποσοστό απασχόλησης - % πληθυσμού ηλικίας 15 - 64	69,9	64,6
Ποσοστό απασχόλησης ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας - % πληθυσμού ηλικίας 55 - 64	56,0	46,0
Ελεύθεροι επαγγελματίες - % συνολικού πληθυσμού	17,2	15,5
Απασχόληση στις υπηρεσίες - % συνολικής απασχόλησης	75,7	70,4
Απασχόληση στη βιομηχανία - % συνολικής απασχόλησης	19,8	24,1
Απασχόληση στη γεωργία - % συνολικής απασχόλησης	4,5	5,6
Ποσοστό ανεργίας - % εργατικού δυναμικού 15+	5,3	8,9
Ποσοστό ανεργίας των νέων - % εργατικού δυναμικού 15-24	14,0	19,6
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας - % εργατικού δυναμικού	0,6	3,0
Ανισοκατανομή εισοδήματος (2008)	4,1	5,0

Πηγή: Eurostat, Απασχόληση στην Ευρώπη Έκθεση 2010.

Ευελισφάλεια στην αγορά εργασίας και πολιτική της αγοράς εργασίας

Αν και ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει την μεσαία θέση της Κύπρου στην κατάταξη όσον αφορά σημαντικούς δείκτες ευελισφάλειας όπως το μορφωτικό επίπεδο, η συνεχής επαγγελματική κατάρτιση (ΣΕΚ) ή η δια βίου μάθηση, η μερική απασχόληση, οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και η πρόσβαση σε ευέλικτο χρόνο εργασίας (όπου η Κύπρος κατατάσσεται πολύ πιο κάτω από το μέσο όρο των ΕΕ27), δύο σημεία είναι σημαντικά για την κατανόηση του εθνικού πλαισίου για την ευελισφάλεια στην κυπριακή αγορά εργασίας και την πολιτική της αγοράς εργασίας:

Πρώτον, πρόσφατες αναλύσεις και εκθέσεις (π.χ. Eurofound 2010) καταδεικνύουν ότι οι ευέλικτες μορφές εργασίας και ιδιαίτερα οι «πολύ άτυπες» συμβατικές συμφωνίες όπως οι πολύ βραχυπρόθεσμες συμβάσεις μερικής απασχόλησης ή οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου ή η περιστασιακή εργασία (συμβάσεις ακαθόριστου ωραρίου) είναι σχετικά διαδεδομένες στην κυπριακή οικονομία, και ιδιαίτερα στους τομείς εκείνους που θεωρούνται ως οι πιο δυναμικοί κατά τα τελευταία χρόνια, π.χ. ξενοδοχεία και εστιατόρια, κατασκευές και λιανικό εμπόριο.

Δεύτερον, η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων και οι τιμές εγγραφής μέλους σε συνδικαλιστικές οργανώσεις στους τομείς αυτούς είναι οι χαμηλότερες. Αυτοί οι τρεις τομείς δεν περιλαμβάνονται στους πέντε οικονομικούς τομείς της Κύπρου που καλύπτονται από τον κανονισμό περί ελάχιστης αμοιβής.

ΚΥΠΡΟΣ – ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΥΕΛΙΣΦΑΛΕΙΑΣ

	Κύπρος	ΕΕ27
Συνολικός πληθυσμός που έχει ολοκληρώσει τουλάχιστον την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (πληθυσμός ηλικίας 25 έως 64, %), 2009	72,4	72,0
Μερική απασχόληση - % συνόλου της απασχόλησης, 2009	8,4	18,8
Συμβάσεις ορισμένου χρόνου - % συνόλου υπαλλήλων, 2009	13,4	13,5
Πρόσβαση σε ευέλικτο χρόνο εργασίας, % συνόλου υπαλλήλων ηλικίας 15-64, 2004	10,4	31,3
Ποσοστό υπαλλήλων (όλων των επιχειρήσεων) που συμμετέχουν σε μαθήματα ΣΕΚ, 2005	30,0	33
Συμμετοχή στη δια βίου μάθηση – ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25-64 που συμμετείχε σε εκπαίδευση και κατάρτιση κατά τις τέσσερις εβδομάδες που προηγήθηκαν της έρευνας, 2009	7,8	9,3
Ικανοποίηση στην εργασία – ποσοστό των εργαζομένων που είναι είτε πολύ ικανοποιημένοι είτε ικανοποιημένοι με τις συνθήκες απασχόλησης στην κύρια έμμισθη θέση τους (EWCS 2010)	86,4	84,3
Βαθμός της προστασίας της απασχόλησης – τακτική απασχόληση, 2008	μ.δ.	2,11*
Βαθμός της προστασίας της απασχόλησης – προσωρινή απασχόληση, 2008	μ.δ.	2,08*
Βαθμός προστασίας της απασχόλησης – μαζικές απολύσεις, 2008	μ.δ.	2,96*
Δημόσιες δαπάνες για παθητικές πολιτικές αγοράς εργασίας (κατηγορίες 8-9) - % του ΑΕΠ, 2008	0,38	0,96
Δημόσιες δαπάνες για ενεργητικές πολιτικές αγοράς εργασίας (κατηγορίες 2-7)- % του ΑΕΠ, 2008	0,07	0,46
Άτομα που κινδυνεύουν από φτώχεια κατόπιν κοινωνικών μετατάξεων – % πληθυσμού, % 2009	16,2	16,3

Πηγή: Eurostat: *Employment in Europe Report 2010*, Eurofound (*European Working Conditions Survey 2010*), ΟΟΣΑ.

* μέσος όρος ΟΟΣΑ.

Όσον αφορά την ευελισφάλεια ως κατευθυντήρια αρχή της πολιτικής αγοράς εργασίας στην Κύπρο, μία πρόσφατη έκθεση ισχυρίζεται ότι η προσέγγιση της ευελισφάλειας στη χώρα «βρίσκεται σε τόσο πρώιμο στάδιο ώστε δεν μπορεί ακόμα να θεωρηθεί ότι υφίσταται εθνική πολιτική σχετικά με αυτό το ζήτημα.» (Eurofound 2009). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην ετήσια έκθεση αξιολόγησης για το 2008 σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος μεταρρύθμισης Ανάπτυξη και Απασχόληση στην Κύπρο, διατύπωσε ένα παρόμοιο σχόλιο:

«Το ΕΠΜ αναφέρεται σε ορισμένες συνεχιζόμενες ή προγραμματισμένες πρωτοβουλίες σχετικά με τα τέσσερα στοιχεία της ευελισφάλειας, χωρίς ωστόσο να γίνεται ρητή αναφορά σε ολοκληρωμένη εθνική προσέγγιση της ευελισφάλειας». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2009, σελ. 52)

Συμπέρασμα

Οι παραπάνω τάσεις και εξελίξεις στην κυπριακή οικονομία και αγορά εργασίας καθιστούν προφανές ότι υπάρχει ήδη ευελιξία σε μεγάλο βαθμό, ιδιαίτερα σε εκείνους τους τομείς και τα τμήματα της αγοράς εργασίας που αναπτύχθηκαν ταχύτερα και δημιούργησαν τις περισσότερες θέσεις απασχόλησης τα τελευταία χρόνια. Το ερώτημα που προκύπτει είναι κατά πόσο η έννοια της ευελισφάλειας ως ολοκληρωμένη στρατηγική προσέγγιση έχει νόημα για τα κυπριακά δεδομένα ή κατά πόσο θα ήταν απαραίτητη η κατά μέτωπο αντιμετώπιση ορισμένων προκλήσεων χωρίς αναφορά σε μία πιο ολιστική προσέγγιση της ευελισφάλειας.

2. Η ευελιξία και η ασφάλεια κατά τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις της πολιτικής της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής

Εισαγωγή και ανασκόπηση

Ο όρος ευελισφάλεια δεν αναφέρεται καθόλου, ούτε στο εθνικό πρόγραμμα της στρατηγικής της Λισσαβόνας 2005 – 2008 ούτε στο ανανεωμένο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας (Κυπριακή κυβέρνηση 2008). Η «ευελιξία» της αγοράς εργασίας που αντιμετωπίζεται στην έκθεση εφαρμογής του 2009, σε ειδικό κεφάλαιο για την «ευελισφάλεια στην αγορά εργασίας» (βλέπε Κυπριακή Κυβέρνηση 2009, σελ. 27) φαίνεται να αποτελεί σημαντική κατευθυντήρια αρχή πιο πρόσφατων πρωτοβουλιών για τη μεταρρύθμιση των πολιτικών της αγοράς εργασίας, όπως περιγράφονται για παράδειγμα στην ετήσια έκθεση εφαρμογής για το 2009. Εδώ, η Κυπριακή κυβέρνηση δηλώνει ότι η αγορά εργασίας στην Κύπρο μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι σχετικά ευέλικτη και ότι λειτουργεί ομαλά. Ωστόσο, η κυβέρνηση διακρίνει «ακόμη περιθώριο για περισσότερη ευελιξία», και αναφέρεται συγκεκριμένα στην αναντιστοιχία μεταξύ ζήτησης και προσφοράς σε ορισμένα επαγγέλματα και στο σημαντικό αριθμό ανειδίκευτων ξένων εργαζόμενων στην αγορά εργασίας. Αυτό το μέρος του κειμένου κάνει πολύ σύντομη αναφορά στο στοιχείο «ασφάλεια» της ευελισφάλειας, διατυπώνοντας ότι «το εθνικό κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα και η νομοθεσία για τη λύση συμβάσεως εργασίας αναθεωρήθηκαν το 2008 ώστε να ενθαρρυνθεί η ευελιξία και η σταθερότητα.» (Κυπριακή Κυβέρνηση 2009, σελ. 27).

Βάσει αυτών, είναι κατανοητό ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην αξιολόγησή της για το κυπριακό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, φτάνει στο συμπέρασμα ότι, σε γενικές γραμμές, δεν υπάρχει μία εθνική προσέγγιση της ευελισφάλειας (βλέπε παραπάνω).

Οι παρακάτω πληροφορίες προέρχονται κυρίως από τις εκθέσεις της Κυπριακής κυβέρνησης για διάφορους τομείς πολιτικής που καλύπτονται από την προσέγγιση ευελισφάλειας και από πληροφορίες που προκύπτουν από τις απαντήσεις στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε ως μέρος του προγράμματος.

Δια βίου μάθηση και κινητικότητα των εργαζομένων

Κατά την αξιολόγηση της προόδου της Κύπρου για την εφαρμογή του ΕΠΜ 2008-2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει διατυπώσει συστάσεις ανά χώρα όσον αφορά τη δια βίου μάθηση ως ακολούθως:

«Η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειες διεύρυνσης των ευκαιριών δια βίου μάθησης, ιδιαίτερα για τις ομάδες ανειδίκευτων, άνεργων και μειονεκτούντων ατόμων συνεχίζοντας περαιτέρω με την εφαρμογή δράσεων στα πλαίσια της εγκεκριμένης εθνικής στρατηγικής για τη δια βίου μάθηση, συμπεριλαμβανομένων των

μεταρρυθμίσεων των συστημάτων επαγγελματικής επιμόρφωσης, παιδείας, καθώς και του νέου σύγχρονου συστήματος μαθητείας». (Κυπριακή κυβέρνηση 2009, σελ. 22).

Ως απάντηση στα παραπάνω, η κυβέρνηση κάνει αναφορά σε ορισμένες πρωτοβουλίες που ελήφθησαν για τη βελτίωση της κατάστασης, π.χ. την έγκριση της «Κυπριακής στρατηγικής για τη δια βίου μάθηση» το Νοέμβριο 2007, τη μεταρρύθμιση του συστήματος μαθητείας και διάφορες δραστηριότητες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού ΑνΑΔ.

Η ΑνΑΔ παρέχει πληθώρα προγραμμάτων κατάρτισης, τα οποία απευθύνονται τόσο στις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους που επιδιώκουν να αναβαθμίσουν το ανθρώπινο δυναμικό με συνεχή και δια βίου μάθηση και επανεκπαίδευση και στους νεοαφιχθέντες στην αγορά εργασίας, τους άνεργους, τις γυναίκες και τους ανειδίκευτους και μεγαλύτερης ηλικίας εργαζομένους. Σε αντίδραση στην οικονομική κρίση, η ΑνΑΔ ξεκίνησε περαιτέρω προγράμματα κατάρτισης για τους άνεργους προκειμένου να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους και προγράμματα κατάρτισης στο χώρο εργασίας για επιχειρήσεις με μειωμένο ωράριο εργασίας.

Σήμερα, το σύστημα μαθητείας της Κύπρου υφίσταται σημαντικές αλλαγές και ενδέχεται να ξεκινήσει υπό νέα μορφή το Σεπτέμβριο του 2011. Σκοπός της μεταρρύθμισης είναι να γίνουν οι μαθητείες πιο ελκυστικές, χωρίς αποκλεισμούς και να συμβαδίζουν με την εξέλιξη των αναγκών της αγοράς εργασίας. Θα εξυπηρετήσει επίσης τις συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, διευκολύνοντας την πρόσβασή τους στο σύστημα.

Εξωτερική/εσωτερική ευελισφάλεια και συμβατικές ρυθμίσεις

Παρά το γεγονός ότι η κυπριακή αγορά εργασίας θεωρείται ήδη, σε γενικές γραμμές, συγκριτικά ευέλικτη, τόσο η εξωτερική και εσωτερική ευελιξία και οι ευέλικτες συμβατικές ρυθμίσεις βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής για την αγορά εργασίας:

Τον Μάιο 2010, το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου ξεκίνησε ένα πιλοτικό πρόγραμμα επιδότησης με στόχο να προσελκύσει τα άτομα στην αγορά εργασίας μέσω ευέλικτων ρυθμίσεων απασχόλησης. Το πρόγραμμα θα διαρκέσει μέχρι τον Αύγουστο του 2015. Το σχέδιο περιλαμβάνει επιδοτήσεις μισθού για εταιρείες που επιθυμούν να συμμετάσχουν και καλύπτει επίσης τα μεταφορικά έξοδα των εργαζομένων. Αποσκοπεί στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στη μείωση της ανεργίας. Το 2012 αναμένεται να ξεκινήσει άλλο ένα πιλοτικό σχέδιο για τη δημιουργία θέσεων ευέλικτης εργασίας εντός των επιχειρήσεων (για υφιστάμενους υπαλλήλους).

Όπως αναφέρει η κυπριακή κυβέρνηση στην έκθεση εφαρμογής 2009 του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων για την ανάπτυξη και την απασχόληση, το νομοθετικό πλαίσιο για τη λύση των συμβάσεων εργασίας αναθεωρήθηκε το 2008. Ωστόσο, από τις απαντήσεις στην έρευνά μας προκύπτει ότι δεν έχουν επέλθει σημαντικές αλλαγές όσον αφορά την εξωτερική/αριθμητική ευελισφάλεια.

Όσον αφορά την εσωτερική ευελισφάλεια, οι κοινωνικοί εταίροι αναφέρουν ότι «υφίστανται ρυθμίσεις ευελισφάλειας σε εταιρικό επίπεδο σε διάφορες εταιρείες σε πολύ περιορισμένο βαθμό και όχι ως συνέπεια του κοινωνικού διαλόγου αλλά κυρίως με τρόπο που εξυπηρετεί τους εργοδότες».

Ενεργός πολιτική της αγοράς εργασίας

Οι πολιτικές της αγοράς εργασίας επικεντρώνονται σε μέτρα κατάρτισης και μέτρα που απευθύνονται στους ανέργους, τους νέους πτυχιούχους και τα άτομα με περιορισμένη ασφάλεια εργασίας. Περιλαμβάνουν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης στον τόπο εργασίας, προγράμματα κατάρτισης για ανέργους και προγράμματα κατάρτισης για νεοαφιχθέντες.

Σήμερα υπάρχει ήδη μία σειρά ενεργών πρωτοβουλιών για την αγορά εργασίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν συστήματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από την ΑνΑΔ για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων και προγράμματα επιδότησης μέσω του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που απευθύνονται στις επιχειρήσεις προκειμένου να ενθαρρυνθεί η απασχόληση.

Τα τελευταία χρόνια, υπήρξαν δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν με στόχο τη βελτίωση της αποδοτικότητας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ), π.χ. με τα εγκαίνια νέων γραφείων σε απομονωμένες αγροτικές περιοχές, επιτρέποντας σε όσους αναζητούν εργασία να βρουν νέες θέσεις εργασίας ταχύτερα και πιο αποτελεσματικά, με πιο εξατομικευμένη προσέγγιση στην αντιστοίχιση των δεξιοτήτων ενός εργαζομένου με ένα δυνητικό εργοδότη. Επίσης, ο νόμος περί ιδιωτικών υπηρεσιών απασχόλησης πρόκειται να τροποποιηθεί σύντομα προκειμένου αυτές να ενεργούν συμπληρωματικά προς τις ΔΥΑ και να υπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Ωστόσο, σύμφωνα με τη συνδικαλιστική οργάνωση SEK, το σύστημα φέρει σημαντικά μειονεκτήματα, καθώς οι ΔΥΑ αφήνουν να εννοηθεί ότι δεν διαθέτουν επαρκές προσωπικό και επαρκή κατάρτιση για να στηρίξουν τον συνεχώς αυξανόμενο αριθμό ανέργων.

Αλληλέγγυα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης

Για την αντιμετώπιση πληθώρας προβλημάτων (π.χ. μη καταβολή των κοινωνικών εισφορών, χαμηλές συντάξεις), είναι απαραίτητη η μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων της Κύπρου και η κυβέρνηση ξεκίνησε την αναθεώρηση του εθνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης κατά το 2008 με στόχο να δώσει ώθηση στην ευελιξία και την ασφάλεια. Ταυτόχρονα, το σύστημα κατέστη σταθερότερο με την εξασφάλιση των συντάξεων και άλλων παροχών για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, σύμφωνα με την απάντηση της συνδικαλιστικής οργάνωσης στην έρευνά μας, «*οι εισφορές εξακολουθούν να είναι [υπερβολικά] χαμηλές για να στηρίξουν ένα σύστημα ευελισφάλειας, όπως αναφέρεται στις Κοινές αρχές*».

Υψηλής ποιότητας και παραγωγικοί χώροι εργασίας

Για τη βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας στον χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της ασφάλειας, η κυπριακή κυβέρνηση έλαβε μέτρα που απευθύνονται ιδίως στις ΜΜΕ. Τα μέτρα αποσκοπούν στην παροχή υπηρεσιών εστιασμένης κατάρτισης ώστε να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα των πολύ μικρών επιχειρήσεων καθώς και στην παροχή εστιασμένης κατάρτισης για τη βελτίωση των επενδύσεων ΑΔ και της παραγωγικότητας των μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων (βλέπε: Κυπριακή κυβέρνηση 2009, σελ. 28)

Σύμφωνα με τις απαντήσεις στην έρευνα, άλλα μέτρα δεν στέφθηκαν με ιδιαίτερη επιτυχία στο πλαίσιο αυτό: Το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕΠΑ) ξεκίνησε ένα σχέδιο για επιχειρήσεις και οργανισμούς προκειμένου να αντικατασταθούν οι θέσεις εργασίας χαμηλής παραγωγικότητας με θέσεις εργασίας υψηλής παραγωγικότητας. Αυτό αποτελεί μέρος μίας ευρύτερης εθνικής στρατηγικής σε μία προσπάθεια αύξησης της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με τον απαντώντα, δεν έχει επιτευχθεί τίποτε. Η ΑνΑΔ έχει εφαρμόσει πρόγραμμα για περαιτέρω διπλώματα επαγγελματικής κατάρτισης, ως μέρος του «Εθνικού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων» που εκκρεμεί.

Παρά την ενδιάμεση θέσπιση και εισαγωγή πέντε διπλωμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, προς το παρόν δεν έχουν διαπιστωθεί βελτιώσεις στην επαγγελματική ανέλιξη των εργαζομένων.

Σύμφωνα με τον εθνικό απαντώντα, «*η παραγωγικότητα παραμένει πολύ χαμηλή και όποια προγράμματα προτάθηκαν από την κυβέρνηση για τη βελτίωσή της είχαν τη στήριξη των συνδικαλιστικών οργανώσεων, ωστόσο οι εργοδότες δεν έχουν δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να συνεργαστούν*».

Ισότητα των δύο φύλων

Κατά κανόνα, η Κύπρος έχει ιδιαίτερα μεγάλη διαφορά στις αμοιβές μεταξύ των δύο φύλων, που το 2009 ανερχόταν σε περίπου 21,6% και ήταν από τις υψηλότερες στην ΕΕ. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, η κυβέρνηση έλαβε μία σειρά από πρωτοβουλίες και ξεκίνησε ένα πρόγραμμα δράσης που είχε αναπτυχθεί από το Υπουργείο εργασίας πριν από μερικά χρόνια. Τα ουσιαστικά μέτρα που ελήφθησαν, σύμφωνα με την κυβέρνηση, αποσκοπούσαν στην ενθάρρυνση της απασχόλησης και της αυτοαπασχόλησης των γυναικών και της επιχειρηματικότητας των γυναικών, παράλληλα με τη λήψη μέτρων προώθησης του συνδυασμού του επαγγελματικού και του ιδιωτικού βίου. Ένα άλλο μέτρο ήταν το πιλοτικό πρόγραμμα που σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τις γυναίκες που βρίσκονται εκτός του εργατικού δυναμικού να επανενταχθούν σε αυτό μέσω ευέλικτων ρυθμίσεων.

Οικονομική βιωσιμότητα

Πολλές από τις ληφθείσες πρωτοβουλίες χρηματοδοτούνται, εν μέρει, από ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, και εν μέρει από την κυπριακή κυβέρνηση. Τα προγράμματα της ΑνΑΔ χρηματοδοτούνται είτε πλήρως μέσω του ταμείου της ΑνΑΔ, είτε εν μέρει από το ΕΚΤ.

Συμπέρασμα: Πλεονεκτήματα, αδυναμίες και προκλήσεις

Στα πλαίσια της αξιολόγησης των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών που χαρακτηρίζουν σήμερα την εφαρμογή της ευελισφάλειας στην Κύπρο, ένας απαντών του ερωτηματολογίου σκιαγραφεί μία εικόνα όπου επικρατούν αδυναμίες: σε οκτώ από έντεκα τομείς/πτυχές πολιτικών, η κατάσταση περιγράφεται ως αδυναμία, ενώ για τους υπόλοιπους έντεκα (δια βίου μάθηση, αλληλέγγυα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, εξασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας των εφαρμοσμένων μέτρων), η κατάσταση περιγράφεται ως «ούτε πλεονέκτημα, ούτε αδυναμία».

Αφήνεται να εννοηθεί ότι υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις, ιδιαίτερα στον τομέα του συστατικού «ασφάλεια» της ευελισφάλειας, που συνίστανται στην υπέρβαση της ελλειπούς κάλυψης ορισμένων τομέων από τις αρχές ευελισφάλειας και στη βελτίωση της κοινωνικής ασφάλισης και της ασφάλειας της απασχόλησης για τους εργαζόμενους σε τομείς με «πολύ άτυπες» συμβατικές ρυθμίσεις.

3. Ο ρόλος των κοινωνικών εταιριών

Γενικά σχόλια για το ρόλο των κοινωνικών εταιριών

Η Κύπρος χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή συνδικαλιστική πυκνότητα (βλέπε παρακάτω) αν και η πυκνότητα των εγγεγραμμένων μελών σημείωσε σημαντική πτώση από το 1990, όταν φέρεται ότι ήταν 76%. Αν και δεν υπάρχουν στοιχεία για την πυκνότητα των οργανώσεων εργοδοτών, σύμφωνα με την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων, την μεγαλύτερη οργάνωση εργοδοτών, η τελευταία κάλυψε περίπου 60% των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία (2006), το ποσοστό των εργαζομένων που καλύφθηκε από συλλογικές συμβάσεις εργασίας ήταν 57%, μόλις κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (62,9%). Σύμφωνα με τους Κύπριους κοινωνικούς εταίρους, η μείωση των εγγεγραμμένων μελών και η συλλογικές διαπραγματεύσεις αποτέλεσαν σημαντικό πρόβλημα στα πλαίσια της δυναμικής οικονομικής ανάπτυξης των τελευταίων χρόνων. Η μείωση της συνδικαλιστικής πυκνότητας είναι αποτέλεσμα σημαντικής αύξησης του αριθμού των μη συνδικαλισμένων εργαζομένων.

	Κύπρος	ΕΕ27
Κάλυψη συλλογικών διαπραγματεύσεων , 2006	57%	63%
Συνδικαλιστική πυκνότητα, 2005	62,6%	25%
Πυκνότητα οργανώσεων εργοδοτών, 2006	~ 59%	μ.δ.

Πηγές: Eurofound EIRO Country profiles, EU Industrial Relations Report 2008.

Παρά το γεγονός ότι η εθνική νομοθεσία δεν έχει δημιουργήσει θεσμοθετημένα όργανα κοινωνικού διαλόγου, ωστόσο ο κοινωνικός διάλογος στην Κύπρο είναι καλά εδραιωμένος και υπάρχει μακρά παράδοση κοινωνικού διαλόγου με την εφαρμογή σχεδόν όλων των προτάσεων και πολιτικών που αφορούν τις βιομηχανικές σχέσεις, ως αποτέλεσμα του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ της κυβέρνησης, των οργανώσεων εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Από πρακτικής απόψεως, η συνεργασία μεταξύ των τριών μερών επιτυγχάνεται μέσω της λειτουργίας τεχνικών επιτροπών και άλλων σωμάτων τριμερούς εκπροσώπησης, αλλά κυρίως μέσω της εκπροσώπησης των ενδιαφερόμενων μερών στο *Εργατικό Συμβουλευτικό Σώμα* του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν επίσης σε άλλα όργανα αρμόδια για τη χάραξη πολιτικών, όπως είναι η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Κατά συνέπεια, η συμμετοχή αυτή επιτρέπει, κατ’αρχήν, στους κοινωνικούς εταίρους να συμμετάσχουν σε θέματα εργατικών και κοινωνικών πολιτικών. Στην πράξη, ωστόσο, όπως αναφέρεται σε μία πρόσφατη έρευνα για την ευελισφάλεια και τις βιομηχανικές σχέσεις στην Κύπρο, «το ζήτημα της ευελισφάλειας δεν έχει ακόμα αποτελέσει αντικείμενο κοινωνικού διαλόγου».

Κύρια μέσα και βαθμοί επιρροής

Οι απαντήσεις στην έρευνά μας επιβεβαιώνουν τη σημασία των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε εθνικό, τομεακό και εταιρικό επίπεδο (βλέπε παρακάτω) ως κύρια μέσα και βαθμοί επιρροής και εφαρμογής των πολιτικών στην Κύπρο. Πέρα από τις διαπραγματεύσεις, αποδίδεται επίσης μεγάλη σημασία «στη διαβούλευση εκ μέρους δημόσιων οργάνων, στις τριμερείς διαπραγματεύσεις και συμφωνίες». Λιγότερο αλλά επίσης σημαντικές είναι η εκπροσώπηση των ομάδων συμφερόντων, οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης και οι μονομερείς πρωτοβουλίες από έναν από τους κοινωνικούς εταίρους.

Πρόσφατες αλλαγές και προκλήσεις

Από τις απαντήσεις στην έρευνά μας προκύπτει ότι, τα τελευταία χρόνια, η επιρροή των κοινωνικών εταίρων σε τομείς συγκεκριμένων πολιτικών έχει αυξηθεί ως προς τις πολιτικές κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας. Στους περισσότερους άλλους τομείς, η κατάσταση εκτιμάται ως σταθερή, δηλαδή η επιρροή ούτε έχει αυξηθεί, ούτε έχει μειωθεί. Γίνεται αναφορά σε μείωση της επιρροής των κοινωνικών εταίρων στον τομέα «των συλλογικών διαπραγματεύσεων και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας σε εταιρικό επίπεδο».

Περιπτώσεις ορθής πρακτικής στον τομέα της ευελιστίας και της ασφάλειας στην αγορά εργασίας

Ως η μόνη περίπτωση ορθής πρακτικής που αναφέρεται στην έρευνα, η Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου (ΟΕΒ) εξήγησε ότι πολλές από τις κυπριακές επιχειρήσεις διαθέτουν ευέλικτες ρυθμίσεις και πρακτικές, όπως πρωτοβουλίες για ευέλικτο ωράριο εργασίας και για εργασία στο σπίτι. Πέραν τούτου, η ομοσπονδία εργοδοτών περιέγραψε το ετήσιο βραβείο «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» ως ορθή πρακτική, καθώς αναγνωρίζει τις ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, καθώς και άλλες πρακτικές ΕΚΕ, ενθαρρύνοντας έτσι την εξάπλωση των ορθών πρακτικών.

4. Καίρια ερωτήματα που εγείρονται

Από την άποψη του συντάκτη της παρούσας έκθεσης, τα ακόλουθα καίρια ερωτήματα εγείρονται σχετικά με την ευελισφάλεια στην Κύπρο:

- *Φαίνεται ότι η κυπριακή οικονομία και η αγορά εργασίας χαρακτηρίζονται ήδη από μεγάλο βαθμό ευελιξίας, ιδιαίτερα σε εκείνους τους τομείς και τα τμήματα της αγοράς εργασίας που αναπτύχθηκαν ταχύτερα και δημιούργησαν τις περισσότερες θέσεις απασχόλησης τα τελευταία χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, έχει νόημα η μεταρρυθμιστική προσέγγιση της ευελισφάλειας από κυπριακής απόψεως;*
- *Φαίνεται ότι υπάρχουν «αντιφατικές δεσμεύσεις», αφενός με τη μεγάλη παράδοση κοινωνικού διαλόγου και συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στη χάραξη κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών της αγοράς εργασίας στην Κύπρο, και αφετέρου με την μηδαμινή ή μηδενική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στις συζητήσεις για την ευελισφάλεια. Πώς εξηγείται αυτή η εμφανής αντίφαση (έλλειψη ενδιαφέροντος, έλλειψη ευκαιριών, αντίθεση με την έννοια, κλπ.);*

Πηγές και παραπομπές

Απαντήσεις στην έρευνα μέσω ερωτηματολογίου

Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια της έρευνας ελήφθησαν από την οργάνωση μέλος της ETUC ΣΕΚ και την οργάνωση μέλος της BUSINESSEUROPE Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ).

Περαιτέρω παραπομπές

1. Eurofound 2009: Flexicurity and Industrial Relations. Country Report Cyprus.
2. Eurofound 2010: Cyprus – Flexible forms of work: “Very atypical” contractual arrangements.
3. Cypriot Government 2008: Renewed National Reform Programme of the Republic of Cyprus for 2008 - 2010.
4. Cypriot Government 2009: Annual Implementation Report.
5. EU Commission: Annual Progress Report / Annual Country Assessment, Brussels, December 2008.
6. EU Commission 2009: Implementation of the Lisbon Strategy Structural Reforms in the context of the European Economic Recovery Plan - Annual country assessments: Recommendation for a Council Recommendation on the on the 2009 up-date of the broad guidelines for the economic policies of the Member States and the Community and on the implementation of Member States' employment policies, Brussels, January.